http://www.sgbauonline.com/

M.A. (Part—I) Sanskrit (Semester—II) Examination

SANSKRIT

(Grammar and Linguistics)

Paper—6

Time : Three Hours] [Maximum Marks : 80

सूचना :— उत्तराणि स्वीकृतभाषया लिखत।

1. (अ) अधोलिखितेषु कयोरपि **द्वयोः** सूत्रयोः सोदाहरणं व्याख्यानं कुरूत :

(i) प्रथमानिर्दिष्टं समास उपसर्जनम्

(ii) नदीभिश्च

(iii) तृतीया तत्कृतार्थेन गुणवचनेन

(iv) पञ्चमी भयेन। 10

(ब) अधस्तनेषु कयोरपि **द्वयोः** स्पष्टीकरण कुरुत :

(i) अधिहरि

(ii) निर्मक्षिकम्

(iii) पञ्चगवम्

(iv) कृष्णश्रितः। 6

2. (अ) अधोलिखितेषु कयोरपि **द्वयोः** सूत्रयोः सोदाहरणं व्याख्यां कुरुत :

(i) अनेकमन्यपदार्थे

(ii) निष्ठा

(iii) चार्थे द्वन्द्वः

(iv) अजाद्यदन्तम्। 10

(ब) अधोलिखितेषु कयोरपि **द्वयोः** ससूत्रं स्पष्टीकरणं देयम् :

(i) हरिहरौ

(ii) पाणिपादम्

(iii) चित्रगुः

(iv) कष्ठेकालः। 6

3. (अ) अर्थबोधस्य साधनानि सोदाहरणं लिखत।

अथवा

अर्थस्य स्वरूपं स्पष्टीकृत्य अर्थबोधप्रक्रियां विस्तरेण लिखत। 10

http://www.sgbauonline.com/

http://www.sgbauonline.com/

(ब) टिप्पणीद्वयं लिखत :

(i) अर्थविस्तारः

(ii) बलापसरः

(iii) वाक्यार्थः

(iv) अर्थसङ्कोचः । 6

4. (अ) वाक्यलक्षणं प्रदर्श्य वाक्यार्थबोधप्रक्रियायाम् अभिहितान्वयवादं स्पष्टीकुरुत ।

अथवा

वाक्यपरिवर्तनस्य कारणानि सोदाहरणानि लिखत । 10

(ब) टिप्पणीद्वयं लिखत :

(i) उद्देश्यांशो विधेयांशश्च

(ii) अन्विताभिधानवाद

(iii) आकांक्षायोग्यतासन्निधि

(iv) वृद्धव्यवहारः । 6

5. अधोलिखितेषु केषामपि षोडशप्रश्नानामुत्तरं दत्त :

(i) भाषायाः लघुतम-सार्थक का (घटक) अस्ति .

(a) शब्दः (b) ध्वनिः

(c) अर्थः (d) वाक्यम्

(ii) कस्मिन् वेदाङ्गे ध्वनिविज्ञानस्य विवेचना दृश्यते ?

(a) व्याकरणे (b) शिक्षायाम्

(c) कल्पे (d) निरुक्ते

(iii) 'कुशलः' इति उदाहरणं वर्तते :

(a) अर्थविस्तारस्य (b) अर्थसंकोचस्य

(c) अर्थादेशस्य (d) कस्यापि नास्ति

(iv) मृगः इति उदाहरणं भवति .

(a) ध्वनि-परिवर्तनस्य (b) अर्थसंकोचस्य

(c) ध्वनिविकारस्य (d) अर्थादेशस्य

(v) अर्थपरिवर्तनस्य कारणं नास्ति .

(a) बलापसरणम् (b) प्रयोगाधिक्यम्

(c) संक्षिप्तीकरणम् (d) ध्वनिः

http://www.sgbauonline.com/

http://www.sgbauonline.com/

(vi) 'अभिहितान्वयवादः' इति मतं स्वीकरोति :

(a) पाणिनिः (b) महाभाष्यकारः

(c) कुमारिलभट्टः (d) प्रभाकरगुरुः

(vii) वाक्यार्थबोधे प्रथमं पदस्याभिधानं भवति तदनतरं पदार्थस्य परस्परमन्वयः तदेव वाक्यार्थः इति सिद्धान्तः वर्तते :

(a) अन्विताभिधानवादः (b) अभिहितान्वयवादः

(c) अभिधानवादः (d) प्रत्यभिज्ञा

(viii) अर्थपरिवर्तनस्य दिशा :

(a) द्विधा (b) त्रिधा

(c) चतुर्धा (d) पञ्चधा

(ix) 'आकांक्षायोग्यतासक्तिः' इति लक्षणं वर्तते :

(a) वाक्यस्य (b) अर्थस्य

(c) पदस्य (d) शब्दस्य

(x) 'पितरौ' इति पदं वर्तते :

(a) समस्तम् (b) असमस्तम्

(c) तिङन्तम् (d) अव्ययम्

(xi) 'चार्थे द्वन्द्वः' इति सूत्रे कस्मिन्नर्थे समासो भवति :

(a) समुच्चये (b) अन्यपदार्थे

(c) समाहारे (d) अन्वाच्यये

(xii) द्वन्द्वसमासे घिसंज्ञकं पदं भवति :

(a) पूर्वम् (b) उत्तरम्

(c) मध्यमपदम् (d) पूर्वोत्तरपदम्

(xiii) समासे प्रथमानिर्दिष्टं पदं भवति :

(a) पूर्वम् (b) उपसर्जनम्

(c) नित्यम् (d) अनित्यम्

(xiv) 'पञ्चमी भयेन' इति सूत्रस्योदाहरणमस्ति :

(a) चोरभयम् (b) चोराद्भयम्

(c) चोराद्विभेति (d) भयभीतः

(xv) प्रायेणोत्तरपदप्रधानो भवति :

(a) तत्पुरुषसमासे (b) अव्ययीभावे

(c) द्वन्द्वसमासे (d) बहुव्रीहिसमासे

http://www.sgbauonline.com/

http://www.sgbauonline.com/

(xvi) समासे प्रथमानिर्दिष्ट पद कुत्र भवति ?

(a) पूर्वम् (b) मध्ये

(c) अन्ते (d) न कुत्रापि

(xvii) उपकृष्णमिति उदाहरणं वर्तते :

(a) अव्ययीभावस्य (b) द्वन्द्वसमासस्य

(c) कारकस्य (d) तत्पुरुषस्य

(xviii) अनुरूपमिति समस्तपदे 'अनु' अव्ययं वर्तते :

(a) योग्यतार्थे (b) विभक्त्यर्थे

(c) पश्चादर्थे (d) निषेधार्थे

(xix) 'नदीभिश्च' इति सूत्रस्योदाहरणमस्ति :

(a) पञ्चगंगम् (b) अनश्व:

(c) उपयमुनम् (d) अधिहरि

(xx) कृष्णश्रित: इत्यत्र विग्रहो भवति :

(a) कृष्णांश्रित: (b) कृष्णेनश्रित:

(c) कृष्णायश्रित: (d) कृष्णोश्रित: 16

http://www.sgbauonline.com/